

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o odnosih EU-ASEAN

(2011/C 21/04)

Poročevalec: **g. CAPPELLINI**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 26. februarja 2009 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Odnosi EU-ASEAN.

Strokovna skupina za ekonomsko in monetarno unijo ter ekonomsko in socialno kohezijo, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 11. maja 2010.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 463. plenarnem zasedanju 26. in 27. maja 2010 (seja z dne 26. maja) s 163 glasovi za in 5 vzdržanimi glasovi.

1. Sklepi in priporočila

1.1 EESO poudarja, da je pomembno in potrebno obnoviti in okrepiti odnose med institucijami EU in ASEAN. To mnenje se v tem smislu umešča v tematsko kontinuiteto skupaj z nekaterimi prejšnjimi pobudami Odbora na to temo⁽¹⁾. V njih je Odbor že pred dobrimi desetimi leti poudaril pomen močnejše usmerjenosti EU k jugovzhodni Aziji in opozoril, da bi lahko EU pomembno prispevala k regionalnemu povezovanju v Aziji.

1.2 Vendar EESO ugotavlja, da se partnerstvo EU in ASEAN doslej ni razvijalo v skladu s pričakovanji. Kljub prizadevanjem – tudi finančnim, še posebej v zadnjih letih – za pospeševanje strukturiranega dialoga EU-ASEAN na različnih področjih (politika, sodelovanje, trgovina itd.) so konkretni rezultati skromni. Dialog s civilnimi družbami in med njimi zaostaja za možnostmi. Zdi se, da je bilo minulo desetletje prej zamujena priložnost kot pa možnost za okrepitev partnerstva z območjem, za katero velja, da je za interese EU v svetu strateškega pomena⁽²⁾. Zgovoren primer so trgovinska pogajanja. Medtem ko sta se EU in ASEAN dogovorila za premor v pogajanjih, je ASEAN sklenil trgovinske sporazume z drugimi pomembnimi svetovnimi geopolitičnimi akterji (Kitajsko, Indijo in Avstralijo; pogajanja z ZDA, Južno Korejo in Japonsko še potekajo).

1.3 Danes, v povsem spremenjenih mednarodnih razmerah, so politične in gospodarske omejitve večje kot v prejšnjem desetletju, vendar so se na drugi strani pojavile nove možnosti za povezovanje in dialog. EESO želi v tem mnenju predstaviti nekaj zamisli in operativnih predlogov za ponovno oživitve odnosov med EU in ASEAN.

1.4 Odbor ponovno poudarja, da sta zagotavljanje dostojnega dela in spoštovanje osmih konvencij Mednarodne organizacije dela, ki so temeljni standardi o delu, nujen pogoj za

napredek pri regionalnem partnerstvu. Temu je treba v primeru Burme dodati še vprašanje človekovih pravic, kar je nepremostljiva ovira za možnost začetka pogajanj s to državo, kot je januarja 2008 izrecno poudaril tudi Evropski parlament. Odbor zato pozdravlja dejstvo, da so cilji trgovinskih pogajanj med EU in ASEAN ambicioznejši od ciljev drugih trgovinskih sporazumov ASEAN, zlasti v zvezi z vprašanji delovnih in okoljskih standardov ter socialnega dialoga⁽³⁾. V tej luči je treba dvostranski pristop (glej točko 4.2.2) obravnavati kot prvi korak k regionalnim ali večstranskim trgovinskim sporazumom, in ne kot odstop od njih. V mnenju o pogajanjih o novih trgovinskih sporazumih (CESE 773/2008) iz aprila 2008 je Odbor jasno izrazil svoje stališče, da bi morala Komisija pri teh in tudi vseh ostalih pogajanjih, ki jih je predvidela v sporočilu z naslovom Globalna Evropa, zagotoviti, da je 27 konvencij, ki jih navaja sistem GSP Plus, „minimalni predpogoj za razpravo o poglavju o trajnostnem razvoju pri pogajanjih z azijskimi državami“. To vključuje tudi pogajanja z državami zveze ASEAN. Odbor pa je v mnenju priznal potrebo, da se „razmere ocenijo za vsak primer posebej“. V mnenju je tudi jasno pokazal, da je „treba na dvostranske sporazume gledati kot na instrumente, ki so združljivi z večstranskim dogovarjanjem in ga celo krepijo“ (glej točko 1.2).

1.5 Izkušnje kažejo, da sodelovanje in dialog z mednarodnimi partnerji v različnih delih sveta prinašata vzajemne koristi. Te omogočajo boljše medsebojno razumevanje in učinkovitejše odgovore na izzive in probleme, ki jih je treba rešiti. V zvezi s tem Odbor poudarja potrebo po večji vključenosti socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe – tako na evropski ravni kot v tretjih državah – v presojo vpliva sporazumov o prosti trgovini z državami ASEAN na družbenogospodarsko trajnost in ranljivost tistih družbenih skupin, ki so najbolj izpostavljene konkurenci. Poudarja tudi potrebo po spodbujanju utrjevanja civilne družbe in trajnostnega razvoja v okviru „strukturiranega dialoga“ med EU in ASEAN. V zvezi s tem je treba poudariti, da so imele države ASEAN, v katerih so organizacije civilne družbe bolj zakoreninjene (npr. v Indoneziji, na Tajskem in na Filipinih), tudi boljše odnose z EU. Zdaj gre predvsem

⁽¹⁾ EXT/132 iz leta 1996; EXT 153 iz leta 1997.

⁽²⁾ Glej sporočilo Komisije *Globalna Evropa – Konkurenca v svetu* iz leta 2006.

⁽³⁾ Seveda obeh primerov ni mogoče primerjati, vendar lahko poglavje 13 sporazuma o prosti trgovini z Južno Korejo velja za uporaben referenčni model.

za to, da bi našli načine za učinkovito sodelovanje tudi z najšibkejšimi organizacijami civilne družbe v drugih državah tega dela sveta.

1.6 V zvezi s tem želi Odbor izraziti svojo pripravljenost, da v sodelovanju z drugimi institucijami Skupnosti deluje kot spodbujevalec in pospeševalec ter s svojim strokovnim znanjem krepi dialog s civilno družbo v državah ASEAN, še posebej z najšibkejšimi. To bo zagotovo potekalo lažje in bolje v tesnem sodelovanju in povezavi z novo diplomatsko službo za zunanje odnose EU.

1.7 Odbor predlaga uvedbo **povezane in vključujoče platforme družbenih organizacij EU-ASEAN** v podporo ključnim temam procesa povezovanja različnih območij sveta in utrjevanju organizacij, ki zastopajo potrebe lokalne civilne družbe, zlasti v državah, kjer so te organizacije šibkejše. Ta novi instrument sodelovanja med akterji civilne družbe EU-ASEAN bi spodbujal celostno strategijo krepitev zmogljivosti z izmenjavo izkušenj o posebnih študijskih primerih in različnih vidikih procesa povezovanja: družbeno-kulturnem dialogu, znanstvenem in proizvodnem sodelovanju, storitvah splošnega pomena, obvladovanju izrednih razmer itd.

1.8 Odbor v zvezi s tem predlaga, da se – morda tudi z vključitvijo Fundacije ASEAN (*ASEAN Foundation*)⁽⁴⁾ in/ali Fundacije Azija-Evropa (*Asia Europe Foundation, ASEF*)⁽⁵⁾ – preveri, ali bi bilo mogoče ustanoviti **evropsko fundacijo** posebej za socialni, civilni, poklicni in medkulturni dialog med EU in ASEAN. Z realističnim letnim programom dejavnosti bi bilo potem mogoče opravljati koristno nalogo spremljanja za zainteresirane institucije Skupnosti.

1.9 Kot neposredni ukrep predlaga Odbor tudi pripravo **„letnega poročila“ o stanju participativnih modelov in sistemov v ASEAN**. Tako bi lahko spremljali doseženi napredek z osredotočanjem na specifične teme, kot so varnost na področjih hrane, vode, zdravja itd. S takšnim poročilom bi lahko redno pregledovali in spremljali ukrepe za spodbujanje družbenokulturnih vprašanj. Olajševalo pa bi lahko tudi primer-

javo s podobnimi modeli in ukrepi najpomembnejših mednarodnih organizacij, predvsem FAO, a tudi drugih globalnih akterjev (npr. ZDA, Japonske itd.)

1.10 Da bi na institucionalni ravni spodbudili dialog in sodelovanje med socialnimi partnerji, Odbor predlaga vzpostavitev **stalnega dialoga med uradniki ASEAN in delegati pri Odboru**. Tako bi lahko spodbujali redno izmenjavo mnenj in institucionalno sodelovanje, tudi v povezavi z najpomembnejšimi prireditvami organizacije ali najpomembnejšimi srečanji v okviru strukturiranega dialoga med EU in ASEAN ter EU in ASEM. Tako bi na primer Komisija morala na podlagi skupnega in realističnega akcijskega programa na vseh ravneh spodbujati stalen dialog med predstavniki ASEAN ter predstavniki evropske civilne družbe in zainteresiranih nacionalnih organizacij civilne družbe (npr. razpravo o mnenjih EESO v državah ASEAN). Ustrezni rezultati te dejavnosti bi morali biti predmet lahko razumljivega kvalitativnega in kvantitativnega ocenjevanja v različnih jezikih EU in držav ASEAN. S tem povezan forum EU-ASEAN na pobudo EESO bi lahko vzbudil zanimanje različnih javnih in zasebnih institucij.

2. ASEAN: značilnosti in evolucija

2.1 Od svojega nastanka do danes je organizacija ASEAN prešla skozi počasen in postopen proces dozorevanja in sčasoma postajala vse bolj raznolika in zapletena. Izšla je iz geopolitične logike hladne vojne. Njenemu nastanku so botrovala potrebe po ozemeljski varnosti, legitimnosti držav, ki so le malo prej dosegle neodvisnost, in spodbujanje multilateralizma. Postopno je ASEAN proces regionalnega povezovanja razširil, najprej na gospodarskem in trgovinskem področju, zatem pa je – tudi pod pritiskom gospodarske krize leta 1997 – sprožil obsežnejši proces institucionalnega, politično-gospodarskega in družbenokulturnega povezovanja.

2.2 Vse od pogodb o ustanovitvi Evropske skupnosti, še bolj pa nedavno, po uvedbi enotne valute in širitvi na vzhod, je bila EU za ASEAN naravni zgled. Strukturirani dialog med EU in ASEAN je zagotovo vplival na najnovejši potek povezovanja jugovzhodne Azije. Z uveljavitvijo listine ASEAN z dne 15. decembra 2008⁽⁶⁾ je organizacija postala pravna oseba. Na 14. vrhu voditeljev držav in vlad ASEAN leta 2009 so predložili časovni načrt za vzpostavitev skupnega trga do leta 2015. Skupnost držav ASEAN odtlej sloni na treh stebrih: gospodarski skupnosti (AEC), varnostnopolitični skupnosti (APSC) in družbeno-kulturni skupnosti (ASCC)⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ *ASEAN Foundation* je bila ustanovljena 15. decembra 1997 v Kuala Lumpurju ob 30. obletnici zveze. Prizadeva si za izboljšanje načina življenja in blaginje prebivalcev jugovzhodne Azije in spodbuja večjo ozaveščenost o koristih procesa regionalnega povezovanja z vzpostavljanjem neposrednih medčloveških stikov in sodelovanjem med družbenimi in znanstvenimi ustanovami.

⁽⁵⁾ *Asia-Europe Foundation (ASEF)*, ki so jo februarja 1997 ustanovile države ASEM, spodbuja dialog in sodelovanje med prebivalci Azije in Evrope s spodbujanjem kulturne izmenjave ter neposrednimi medčloveškimi stiki, z vključevanjem civilnih družb in skupnosti iz ustreznih držav.

⁽⁶⁾ Glej *The ASEAN Charter*, Singapur, 20. november 2007. Ta ustavna pogodba zagotavlja osnovno arhitekturo združenja. Listino sestavljajo uvod, 13 poglavij in 55 členov.

⁽⁷⁾ Glej *ASEAN Economic Community (AEC) Blueprint* (Singapur, 20. november 2007); *ASEAN Political-Security Community (APSC) Blueprint* (Cha-Am, 1. marec 2009) in *ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) Blueprint* (Cha-Am, 1. marec 2009).

2.3 Uresničevanje gospodarske skupnosti sledi liberalizaciji trgovine s sporazumom AFTA (*ASEAN Free Trade Area*) in liberalizaciji naložb znotraj ASEAN, ki jih ureja sporazum AIA (*ASEAN Investment Area*), pri čemer je državam CLMV⁽⁸⁾ odobren rok petih let. Politična in varnostna skupnost pa je v bistvu še vedno vezana na medvladni dialog. Družbeno in gospodarsko sodelovanje zajema v glavnem sodelovanje na področjih izobraževanja, razvoja človeških virov, informacijskih in komunikacijskih tehnologij, javnih služb, socialnih storitev, boja proti revščini, varnosti preskrbe s hrano, preprečevanja in boja proti nalezljivim boleznim, varstva pred naravnimi nesrečami, zaščite pravic otrok, žensk in posameznikov s posebnimi potrebami ter varstva okolja.

2.4 Institucionalno krepitev ASEAN je spremljal rastoči mednarodni pomen organizacije. 1. januarja 2010 so začeli veljati sporazumi o prosti trgovini z Avstralijo in Novo Zelandijo, Kitajsko in Indijo. Sporazum z Avstralijo in Novo Zelandijo (*ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area, AANZFTA*) predvideva liberalizacijo trgovine z blagom (za 99 % izdelkov, uvoženih iz Indonezije, Malezije, Filipinov in Vietnama) ter storitev in naložb.

2.5 Sporazum s Kitajsko (*China ASEAN Free Trade Area, CAFTA*) odpravlja carine za 7000 skupin izdelkov (približno 90 % carinskih tarifnih števil) in vzpostavlja povezan trg s približno 1,9 milijarde ljudi, z menjavo, ki obsega približno 4,5 milijarde dolarjev. Državam CLMV je bilo odobreno prehodno obdobje do leta 2015.

2.6 Sporazum z Indijo (*ASEAN India Trade In Goods, TIG*) predvideva postopno liberalizacijo tarif za več kot 90 % izdelkov, s katerimi se trguje, vključno s „posebnimi proizvodi“, kot so palmovo olje, kava, čaj in poper. Tudi v tem primeru s sporazumom nastaja enoten povezan trg z več kot 1,8 milijarde ljudi.

2.7 ASEAN poleg tega vzdržuje privilegirane odnose političnega in gospodarskega sodelovanja z Južno Korejo, Japonsko in Kitajsko (blok ASEAN+3) ter z ZDA, ki imajo – kot je znano – na jugovzhodnem Pacifiku strateške interese in so že sklenile sporazum o prosti trgovini s Singapurjem. Posebnega strateškega pomena je predlog predsednika Obame o razširitvi transpacifiškega partnerstva (*Trans-Pacific Partnership, TPP*), ki trenutno obsega Brunej, Čile, Novo Zelandijo in Singapur tudi na ZDA ter na Avstralijo, Peru in Vietnam (pogajanja potekajo od marca).

3. EU-ASEAN: stanje odnosov

3.1 Pomen odnosov med EU in ASEAN postane jasen, če pogledamo trgovinske in finančne odnose med obema geoeko-

nomskima blokoma. V sporočilu *Globalna Evropa* iz leta 2006 je Komisija zaradi velikih možnosti rasti ASEAN vključila med prednostne trge. Med letoma 2004 in 2008 se je trgovina blaga in storitev med EU in ASEAN povečala za več kot 25 % in v letu 2008 dosegla 175 milijard eurov (podatki GD za trgovino).

3.2 ASEAN je trenutno tretji največji trgovinski partner EU, za ZDA in Kitajsko, s približno sedemodstotnim deležem v celotnem uvozu EU. Trgovinska bilanca EU-ASEAN beleži precejšen primanjkljaj, okoli 25 milijard eurov v letu 2008 (podatki Eurostata). EU uvaža predvsem stroje (29,2 milijarde eurov v letu 2008) in kmetijske proizvode (12,4 milijarde eurov v letu 2008), medtem ko ima presežek v bilanci storitev (+2,6 milijarde eurov v letu 2007, podatki Eurostata).

3.3 Pri naložbah so se kapitalski tokovi med EU in ASEAN v obdobju 2005-2008 povečali za 200 % (in tako dosegli skupno 105,4 milijarde eurov, podatki Eurostata). Evropski vlagatelji so pri celotnih neposrednih tujih naložbah v ASEAN udeleženi s približno 27 %. Velika večina je namenjena Singapuru (65 %), sledijo Malezija (9 %), Tajsko, Indonezija, Brunej in Vietnam (vsi po 5 do 7 %). V druge države odteka manj kot odstotek. V istem obdobju pa so se precej povečali tudi kapitalski tokovi iz ASEAN v EU: z 29,7 na 43,6 milijarde EUR v letu 2007 (podatki Eurostata). Vendar 85 % kapitalskih tokov, ki zapuščajo ASEAN, prihaja iz samo dveh držav ASEAN: Singapurja in Malezije⁽⁹⁾.

3.4 Kljub krepitvi trgovinskih in finančnih odnosov pa trgi ASEAN ohranjajo precejšnje tarifne in netarifne ovire. Če bi jih z uveljavitvijo sporazuma o prosti trgovini med EU in ASEAN odpravili, bi to za Unijo prineslo jasne koristi, zlasti na področju storitev. Vendar bi korist imele tudi države ASEAN, ki – čeprav v različni meri – kažejo, da imajo države z višjo stopnjo povezanosti tudi toliko večje koristi (glej TSIA, GD TRADE)⁽¹⁰⁾.

3.5 Julija 2007 so se začela trgovinska pogajanja med EU in sedmimi državami ASEAN, ki se ne uvrščajo med najmanj razvite države („non-LDC“) (11). Vendar so bila pogajanja marca 2009 spet sporazumno prekinjena. Precejšnja gospodarska heterogenost partnerjev ASEAN (države so zelo raznolike z vidika človekovega razvoja, pričakovane življenjske dobe, stopnje revščine in prednostnih usmeritev javne porabe); različni pogledi na trgovinske politike, pa tudi velike razlike v političnih stališčih (naj omenimo le vojaško diktaturo in vprašanje človekovih pravic v Burmi/Mjanmaru) so se izkazali za nepremagljive ovire, tudi za trgovinska pogajanja. Glede tega vprašanja je stališče Odbora enako stališču Evropskega parlamenta, ki se je januarja 2008 že opredelil proti podpisu trgovinskega sporazuma z Burmo/Mjanmarom, kjer je zdaj na oblasti vojaški režim.

⁽⁸⁾ Akronim CLMV označuje najnovejše članice organizacije (Kambodža, Laos, Mjanmar in Vietnam).

⁽⁹⁾ Med 18 multinacionalkami ASEAN, ki se uvrščajo med 100 največjih v svetu, jih je 11 v Singapuru, 11 v Maleziji (podatki Unctada).

⁽¹⁰⁾ GD TRADE, *Trade Sustainability Impact Assessment (TSIA) of the FTA between the EU and ASEAN (Prejoja trajnosti sporazumov o prosti trgovini med EU in ASEAN)*, junij 2009, TRADE07/C1/C01 - Lot 2.

⁽¹¹⁾ Indonezija, Malezija, Singapur, Brunej, Tajsko, Filipini, Vietnam.

3.6 Slabitev gospodarskega in trgovinskega povezovanja je v zadnjem času spremljala postopna krepitev politično-institucionalnih odnosov med EU in ASEAN, čeprav izključno le na medvladni ravni. V zvezi s tem velja omeniti Program ASEAN-EU za podporo regionalnemu povezovanju (*Programme for Regional Integration Support*) (I. in II. faza) ⁽¹²⁾, *Transregionalno trgovinsko pobudo EU-ASEAN* (*Trans Regional EU-ASEAN Trade Initiative, TREATI*) ⁽¹³⁾ in *Regionalni instrument za dialog EU in ASEAN* (*Regional EU-ASEAN Dialogue Instrument, READI*) ⁽¹⁴⁾.

3.7 Poleg teh sporazumov sta obe organizaciji pred kratkim objavili skupno izjavo o boju proti terorizmu (14. ministrsko srečanje leta 2003) ⁽¹⁵⁾ in ob 16. ministrskem srečanju v Nürnbergu 15. marca 2007 je bil sprejet skupni akcijski načrt (nürnberški akcijski načrt za obdobje 2007-2012).

3.8 EU in ASEAN sodelujeta tudi politično prek skupnih srečanj ministrov za zunanje zadeve in visokih uradnikov. 27. in 28. maja 2009 je bilo v Phnom Penhu (Kambodža) 17. srečanje zunanjih ministrov EU in ASEAN. To je bila priložnost za preučitev doseženega po prvih dveh letih izvajanja nürnberškega akcijskega načrta in za obravnavo žgočih vprašanj (kot sta globalna recesija in nevarnost pandemije zaradi virusa A/H1N1). Na koncu je bil sprejet nov dokument, ki določa prednostne naloge in cilje za izvajanje v dveletnem obdobju 2009-2010: t.i. agenda iz Phnom Penha.

3.9 Četudi se ne uvršča v dialog med EU in ASEAN, velja omeniti pozitivno izkušnjo z ASEM (*Asia-Europe Meeting*), trenutno najpomembnejšim večstranskim komunikacijskim kanalom med Evropo in Azijo ⁽¹⁶⁾. Poleg dvostranskih

medvladnih srečanj na vrhu, ki potekajo vsaki dve leti ⁽¹⁷⁾ organizira ASEM tudi *Asia Europe People's Forum* (*Forum državljanov Azije in Evrope*), *Asia-Europe Parliamentary Partnership* (*Parlamentarno partnerstvo Azije in Evrope*) in *Asia-Europe Business Forum* (*Azijsko-evropski poslovni forum*). Poleg tega vzdržuje spletno platformo za pospeševanje znanstvenega sodelovanja na področju izobraževanja in raziskav: *Trans-evrazijsko informacijsko mrežo* (*Trans-Eurasia Information Network, TEIN*) ⁽¹⁸⁾.

4. Glavne teme odnosov EU-ASEAN

4.1 Ne da bi trdil, da je seznam popoln, Odbor meni, da se kaže osredotočiti na nekatere najpomembnejše in kritične teme, ki so strateškega pomena za prihodnji razvoj odnosov med EU in ASEAN, da bi tako oblikovali smernice in praktične možnosti za ukrepanje.

4.2 Kot že omenjeno, so trgovinska pogajanja med EU in ASEAN trenutno prekinjena. Da bi ohranila svojo zavezo v regiji, je EU z nekaterimi državami članicami ASEAN (začenši s Singapurjem in Vietnamom) začela pogajanja o dvostranskih sporazumih o prosti trgovini.

4.2.1 Ni mogoče zanikati dejstva, da so države ASEAN še vedno heterogene, tako s politično-institucionalnega (med članicami ASEAN so poleg prave vojaške diktature, kot v Burmi/Mjanmaru, demokratične in avtoritarne vlade) kot z gospodarskega vidika (tako na primer vsi kazalci družbenogospodarskega razvoja kažejo jasen prepad med t.i. gospodarstvi ASEAN-6 in štirimi novimi državami CLMV). Poleg tega institucije ASEAN (predsedstvo in sekretariat) nimajo pogajalskega mandata. Obstaja tudi previdnost glede družbenih stroškov temeljitega gospodarskega povezovanja za države CLMV ⁽¹⁹⁾.

4.2.2 Vendar dvostranska možnost ostaja značilna „druga najboljša izbira“ in izključitev nekaterih držav iz pogajanj (Burme, Kambodže in Laosa) so ostro kritizirale države ASEAN same. Poleg tega je nujno treba spodbujati resnična pogajanja na regionalni ravni, da bi okrepili evropsko prisotnost na tem območju in – glede na tesno povezanost gospodarstev v regiji – spodbudili tudi močnejši dialog s Kitajsko. Zato je treba začetek dvostranskih pogajanj z državami ASEAN razumeti le kot prvi korak v smeri širšega sporazuma o političnem in gospodarskem regionalnem partnerstvu, tako zato, ker je območje Azije osrednjega pomena za politično ravnovesje v svetu in – posredno – za odnose med EU in Kitajsko, kot tudi zaradi pripravljenosti jugovzhodne Azije za

⁽¹²⁾ Program ASEAN-EU za podporo regionalnemu povezovanju (*ASEAN-EU Programme for Regional Integration Support, APRIS I*), podpisan v Džakarti septembra 2003 s proračunom 4,5 milijona eurov za podporo in doseganje ciljev v okviru akcijskega načrta Vientiane, izvedbo enotnega postopka ASEAN za usklajitev carinskih postopkov, zmanjševanje tehničnih ovir v trgovini, usklajevanje standardov kakovosti v regiji in tehnično pomoč sekretariatu ASEAN. Glavni cilji APRIS II (glej *ASEAN-EU Programme for Regional integration Support (APRIS) – Phase II*, Džakarta, november 2006) pa so: na področju trgovine usklajevanje standardov v ASEAN z mednarodnimi standardi; na področju naložb sprejetje akcijskega načrta za pospešeno odpravljanje ovir za pritek in prost pretok kapitala v regiji; na institucionalnem področju spodbujanje krepitve mehanizma ASEAN za reševanje sporov in pomoč sekretariatu ASEAN, da se zagotovi učinkovito opravljanje njegovih nalog. APRIS II se uporablja za obdobje 2006-2009. Za njegovo financiranje je EU predvidela začetna sredstva 8,4 milijona eurov. V letu 2007 je bilo dodatno odobrenih 7,2 milijona eurov za podporo pobud, predvidenih v okviru načrta APRIS II. V ospredju je doseganje skupnih standardov za države v regiji na področju kmetijstva, elektronike, kozmetike in lesnih izdelkov.

⁽¹³⁾ Program tehnične pomoči EU državam jugovzhodne Azije za pospešitev doseganja ciljev povezovanja ASEAN na področju standardov kmetijskih proizvodov in industrijskih izdelkov ter na področju odpravljanja tehničnih ovir za trgovino. Glej *Trans-Regional EU-ASEAN Trade Initiative (Transregionalna pobuda za trgovino med EU in ASEAN)*, Luang Prabang, 4. april 2003.

⁽¹⁴⁾ READI zajema vsa vprašanja netrgovinskega sodelovanja in spodbuja politični dialog na področjih skupnega interesa, kot so informacijska družba, podnebne spremembe, varnost civilnega letalstva, zaposlovanje in socialne zadeve, energija, znanost in tehnologija.

⁽¹⁵⁾ Glej: *Joint Declaration on Cooperation to Combat Terrorism (Skupna izjava o sodelovanju na področju boja proti terorizmu)*, Bruselj, 27. in 28. januar 2003.

⁽¹⁶⁾ Sedanjih 45 članic ASEM ustvari približno polovico svetovnega BDP ter predstavlja približno 60 % svetovnega prebivalstva in približno 60 % svetovne trgovine (podatki Evropske komisije).

⁽¹⁷⁾ Osmi vrh bo potekal oktobra v Bruslju in bo osredotočen na izboljšanje kakovosti življenja.

⁽¹⁸⁾ Projekt TEIN3 (<http://www.tein3.net/>) ponuja portal za spodbujanje znanstvenega sodelovanja približno 8 000 raziskovalnim središčem in akademskim ustanovam iz azijsko-pacifiške regije in njihove udeležbe pri projektih s partnerji v Evropi. Telematsko sodelovanje med Evropo in Azijo na področju raziskav zagotavlja povezava z omrežjem GÉANT.

⁽¹⁹⁾ V skladu s „posebno in diferencirano obravnavo“, ki jo je sprejela Svetovna trgovinska organizacija, je EU pripravljena upoštevati heterogenost razvojnih ravni partnerskih držav. Po zaslugi pobude „*Everything but Arms*“ („*Vse razen orožja*“) je izvoz Laosa in Kambodže že deležen koristi od prednostnega dostopa do trga EU.

oblikovanje skupnega trga do leta 2015, kar je cilj, ki ga EU podpira tehnično in finančno.

4.3 EU se z državami ASEAN pogaja o posebnih sporazumih o razširjenem sodelovanju (*Partner and Co-operation Agreements, PCAs*) in podpira *Pobudo za povezovanje ASEAN (Initiative for ASEAN Integration, IAI)*, kakor tudi pobude v zvezi s subregionalnimi območji rasti⁽²⁰⁾. Prav tako je bilo okrepljeno sodelovanje na področju izobraževanja in poklicnega usposabljanja. Glavni cilji so pri tem dvig standardov poučevanja, spodbujanje učenja jezikov ter uporaba sodobnih informacijskih in komunikacijskih tehnologij⁽²¹⁾.

4.3.1 Zaradi občutljivosti vprašanja varnosti preskrbe s hrano namerava EU tudi okrepiti sodelovanje s FAO na tem območju. FAO je v sodelovanju z ASEAN že razvila *Integrirani okvir ASEAN za varnost preskrbe s hrano (ASEAN Integrated Food Security Framework, AIFS)* in ustrezeni strateški akcijski načrt (*Strategic Plan of Action for Food Security, SPA-FS*). Trenutno pripravlja 10 raziskav o posameznih državah z vidika učinkov krize na področju varnosti preskrbe s hrano v regiji. FAO zdaj pripravlja tudi *memorandum o soglasju z ASEAN*, s katerim naj bi formalno uredili obojestranske odnose in olajšali tehnično pomoč na področju varnosti preskrbe s hrano v regiji.

4.3.2 Spričo družbenoekonomske ranljivosti regije zaradi zunanjih pretresov in verjetnih dodatnih učinkov izvajanja sporazumov o liberalizaciji trgovine na ranljivost nekaterih držav članic in nekaterih družbenih skupin, posebno močno izpostavljenih konkurenci, je treba tem vidikom gospodarskega sodelovanja nameniti več pozornosti. To velja tudi za izmenjavo znanja z drugimi mednarodnimi institucijami in raziskovalnimi središči.

V Bruslju, 26. maja 2010

4.4 Politično sodelovanje med EU in ASEAN poteka izključno med vladami, v obliki rednih srečanj (vsaki dve leti) ustreznih ministrov za zunanje zadeve in visokih uradnikov. Ta ministrska srečanja pa so spodbudila vse večje zблиževanje stališč na področju zunanje politike. EU je na primer zaprosila za dostop do *Pogodbe ASEAN o prijateljstvu in sodelovanju (ASEAN Treaty of Amity and Co-operation)* in ASEAN je bil v ta namen pripravljen razširiti pogodbo na mednarodne pravne subjekte.

4.4.1 Družbeno-kulturno sodelovanje za dveletno obdobje 2009-2010 ureja Agenda iz Phnom Penha, ki določa skupne cilje na več področjih: od varovanja zdravja do znanosti in tehnologije, poklicnega usposabljanja ter varstva umetnostne in kulturne dediščine. Vendar je celo na socialnem področju vključevanje civilne družbe še vedno presenetljivo skromno. Trenutno namreč ni teles, ki bi v polni meri omogočala izražanje različnih zahtev in pričakovanj socialnih partnerjev in drugih državljanov glede sedanjega položaja in obetov za prihodnje sodelovanje med EU in ASEAN⁽²²⁾.

4.4.2 In končno je treba v zvezi s človekovimi pravicami pozdraviti nedavno ustanovitev medvladne komisije za človekove pravice (do katere je prišlo po uveljavitvi Listine ASEAN). Čeprav to telo (vsaj za zdaj) nima izvršilnih pooblastil in pooblastil za sankcije in ima torej bolj nalogo promoviranja kot pa varstva človekovih pravic, je to nedvomno prvi korak k celovitejšemu varstvu človekovih pravic, ki ga bo organizacija morala doseči v prihodnjih letih. Vendar Odbor poudarja, da zaradi trenutnih razmer na področju človekovih pravic ni mogoče napredovati v pogajanjih s sedanjo vojaško diktaturo v Burmi/Mjanmaru.

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Mario SEPI

⁽²⁰⁾ Trenutno je v fazi izvajanja pet skupnih projektov s skupnim proračunom 55,5 milijona eurov.

⁽²¹⁾ Prednost imajo projekti na področju poklicnega usposabljanja, prometa, energije in trajnostnega razvoja. Glej *Regional EU-ASEAN Dialogue Instrument*, Kuala Lumpur, 2005.

⁽²²⁾ Edina (delna) izjema je ASEAN-EU Business Network s sedežem v Bruslju, ustanovljena leta 2001 za spodbujanje medsebojnih trgovinskih odnosov.